OBSERVAȚII ASUPRA METAFOREI ARGHEZIENE

Livius Petru BERCEA

DEX (vezi s.v.) defineşte metafora ca fiind „figura de stil rezultată dintr-o comparaţie subînţeleasă prin substituirea cuvântului-obiect de comparaţie cu cuvântul-imagine". În literatura română de specialitate există definiţii şi interpretări ale acestui trop care trebuie să fie luate în considerare, diferenţele de concepţie între ele nefiind fundamentale.

Tudor Vianu consideră că „Metafora este rezultatul exprimat al unei comparaţii subînţelese" (**1**). Textul pe care îl reproducem în continuare este o explicaţie detaliată a opţiunii lui T. Vianu pentru apropierea evidentă dintre cei doi tropi: „Termenul metaforic care se substituie celui propriu este în parte identic cu acesta din urmă, şi în parte deosebit de el. Dacă ar fi identitate absolută între cei doi termeni, n-ar putea exista niciun motiv aparent care să ne facă a prefera pe unul din ei celuilalt. Dacă ar fi completă eterogenie între cei doi termeni, n-ar fi cu putinţă apropierea lor. Dacă posibilitatea îmbinării acestor doi termeni deosebiţi există totuşi, aici este un semn că alţi termeni, rămaşi neexprimaţi, mijlocesc şi impun apropierea. Metafora are deci o structură adâncă, vrednică a fi cercetată" (**2**).

Preocupat, într-o carte dedicată special acestui trop, (**3**) de găsirea unei ieşiri din impasul definiţiilor – şablon, impuse în cercetarea stilistică românească de ani de zile, Eugen Dorcescu surprinde, de fapt ineditul oricărei figuri de stil, care, cu excepţia celor banale şi uşor decodabile, e rezultatul unei asocieri care de cele mai multe ori depăşeşte logica obişnuită: „Nu ne-am propus o reformulare sau o reinterpretare a definiţiei metaforei. În ce ne

BDD-A12937 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 3.21.233.41 (2024-04-27 04:49:11 UTC)

priveşte, suntem de acord cu opiniile care aşază la originea metaforei o comparaţie. Cum această concepţie, prin vulgarizare, a ajuns să facă din metaforă un fel de silogism trunchiat („o comparaţie căreia îi lipseşte un termen"), punându-i ca suport o căutare premeditată de asemănări şi prezentând-o apoi ca pe o exhibiţie retorică, am adăuga, după alţii, că metafora se sprijină nu pe o comparaţie constituită ca atare, ci pe o asociere (sau comparare) obscură, adesea abisală şi fulgerătoare, săvârşită de intuiţie între lucruri care nu trebuie să aibă din punct de vedere al logicii curente, ceva comun, şi că esenţială nu este, deci, apropierea, ci substituirea celor două realităţi. Comparaţia este, în mod evident, mai «intelectuală», mai precisă decât metafora" (**4**). Stilisticianul va face diferenţieri clare între cei doi tropi într-un volum ulterior: „În concepţia noastră, metafora este expresia lingvistică a unei identificări ontologice. Comparaţia – cu care metafora a fost permanent (şi până la un punct pe drept cuvânt) asociată – este expresia lingvistică a unui paralelism ontologic" (**5**).

Gh. N. Dragomirescu, în cunoscuta enciclopedie dedicată tropilor, defineşte metafora ca „figura de stil care constă în denumirea «obiectului» (lucru, fiinţă, acţiune) cu un cuvânt impropriu, şi anume cu numele altui «obiect» asemănător, folosit nu ca nume (sinonim), ci ca imagine care să evoce obiectul asemănat (comparat)" (**6**).

Trebuie reţinute, aşadar, diferenţierile de nuanţă între definiţii, care au, uneori, repercusiuni în analiza stilistică a tropului.

O nouă definiţie pentru metaforă ni se pare superfluă. Credem însă că ea, ca figură de stil, indiferent de realizarea morfo-sintactică, trebuie să fie considerată drept un sistem lexico-gramatical de *raportare* a unei realităţi la alta, cu care „se învecinează" printr-un sem comun, raportare având drept finalitate acceptarea de către ambii poli ai actului de comunicare (emiţător şi receptor) a unei relaţii bazate pe interferenţe seman-

BDD-A12937 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 3.21.233.41 (2024-04-27 04:49:11 UTC)

tice. Altfel, aşa-zisa „decodare” n-ar fi posibilă, nici realizabilă. Am întrebuinţat aici verbul *a raporta* cu accepţia de „a stabili un raport între două sau mai multe noţiuni; a face legătura cu ceva; a se referi” (DEX, s.v.) sau, pentru un posibil echilibru „matematic” al acestui trop, „a găsi valoarea pe care o are o mărime, când a doua mărime are o valoare egală cu unitatea” (DEX, *ibidem*). O cercetare semantică a relaţiei metaforice din această perspectivă se impune cu necesitate, întrucât „unitatea”, din definiţia pe care am încercat-o mai sus, cred că este reprezentată de ceea ce în mod curent lingviştii numesc „sem comun”, care contribuie fundamental la apropierea semantică a unor termeni (prezenţi sau nu!) în cadrul ecuaţiei metaforice.

O cercetare a metaforei în poezia lui Tudor Arghezi ar umple cu uşurinţă paginile unei cărţi. Or, materialul oferit cu generozitate de textul arghezian, a făcut doar obiectul unor cercetări parţiale (**7**); nici investigaţia noastră nu are pretenţia (nici posibilitatea) epuizării subiectului. Ea urmăreşte, mai mult expozitiv şi, după cum se va vedea, minimal, structurile fundamentale ale tropului, atât în plan formal, cât şi semantic, cu specificarea că am selectat, privitor la aspectul semantic al raportului metaforic, doar trei direcţii esenţiale şi bine evidenţiate la Arghezi: metafora insului uman, metafora divinităţii şi metafora actului de creaţie.

Din perspectivă strict formală, ca expresie a unei apropieri sau raportări a unei realităţi la alta (printr-un sem comun), metafora presupune existenţa a două tipuri (fără îndoială, cunoscute) de realizări concrete:

I. **Metafora coalescentă** sau **explicită**, cu ambii termeni (propriu şi figurat) prezenţi în context; „decodarea” unui asemenea raport metaforic e uşor de realizat, întrucât, de cele mai multe ori, contextul conţine şi oferă indiciile necesare pentru stabilirea semului comun, chiar dacă el lipseşte. Acest tip de metaforă, preponderent substantivală, poate îmbrăca următoarele raporturi sintactice între termeni (**8**):

BDD-A12937 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 3.21.233.41 (2024-04-27 04:49:11 UTC)

1. ***Metafora – atribut***, ca raport sintactic dintre două substantive sau dintre un pronume şi un substantiv dintre care cel de-al doilea are valoare de atribut, fie în cazul genitiv: *Luntre-a visului*, vioaie (I, 27); Ci te-am lăsat să-l încâlceşti în spini/ *Fuiorul vieţii* tale de mătasă (III, 14); Din fântână bate-n soare / *Biciul* rece-*al apei* vii (III, 9); Subt *al cerurilor arc* (III, 9), fie în cazul acuzativ: Pe cobiliţă, *funii* lungi *de stele* / Nu ar fi fost pe umerii mei grele (II, 210), *Abur de aur, spumă de lumină* / Culese dimineaţa din grădină (II, 210); *drojdii de rouă* (II, 8); Căci somnul tău nu trebuia să-nnece / *Sufletul* meu *de piscuri* mari de piatră (III, 14); Câmpia scoate-n brazdă *bijuterii de rouă* (I, 122); Cu sânii tari, cu *coapsa* fină / *De alăută* florentină (I, 22).

2. ***Metafora – apoziţie,*** superioară, din perspectiva raportului de identitate, celei atributive propriu-zise, deoarece apoziţia presupune, atât sintactic, cât şi semantic, identitatea termenilor. Raportul sintactic nu mai e de subordonare, ci de echivalenţă: Bălaie, subţire, ea-şi ţine deschis / Pe lespede *trupul, defunct paradis* (I, 221); Eu, *Doamne,* le-am primit şi mă supun / *Stăpâne* drag... (II, 213); *Pleoapele, frunze*, cad în asfinţit (II, 229); Şi *crucile*-au intrat în sat, / *Viori* de lemn... (II, 260).

3. ***Metafora – nume predicativ****: Gura* ta sub firişoare-*i* / *Pafta* cu mărgăritare (I, 208); *Rada-i un măceş* cu ghimpi fierbinţi (I, 234); Vrei *tu să fii pământul* meu? (II, 58); Că *sufletul e-o sabie* lucioasă (I, 84); *Statuia* zveltă şi-*nsemnând*, se pare, / *Iubire, tinereţe* sau *credinţă* (I, 12); Tot *sufletu-i un clopot* mişcat în vânt pe toarte (I, 161); *Ea e hrisovul* vostru cel dintâi (I, 9); *Sufletul meu e câine* credincios (II, 187); *Oraşele-s bulgări şi gheme*, / *Ghitare* adânci de blesteme (I, 31); *Omul era* bolnava şi palida *maimuţă* (I, 51).

4. ***Metafora – complement***, raport sintactic mai puţin propriu poeziei argheziene, care presupune întotdeauna „intermedieri" explicative: Peste zare, uriaşă, / *Creasta-şi suie un*

BDD-A12937 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 3.21.233.41 (2024-04-27 04:49:11 UTC)

hotel (I, 21); *Noaptea întinde scoarţe, plocate şi covoare* (I, 88); *Luna-şi aşază ciobul* pe moşie (I, 50*); Drept pleoape, foi adânci de trandafiri* (I, 81).

E uşor de observat că, în aproape toate exemplele de mai sus (vezi I, 1 – 4), la realizarea raportului metaforic „iau parte" şi celelalte lexeme contextuale, sub forma grefelor sau a inducţiilor (**9**), ceea ce validează expresia lui Tudor Vianu că „metafora are o structură adâncă, vrednică a fi cercetată".

Metafora coalescentă se concretizează mai cu seamă sub forma celei *substantivale,* ale cărei realizări sintactice le-am precizat mai sus. Varietatea posibilităţilor combinatorii (vezi şi partea dedicată *structurii semantice* a metaforei) ne obligă să inserăm şi alte exemple: Cu tunetul se prăbuşiră şi norii / În *încăperea universului* închis (I, 33); *Steagul nopţii* desfăşat cu stele / Acoperea faptele mele (I, 24); Cu *porţi de neguri* (II, 169); *Catapulta furtunii* / Bătea *cetatea cerului* şi-a lunii (I, 227); În tot *cerul, dat cămaşă*, / A-mbrăcat azurul el (I, 21); ...toată *casa / Se strânge coşciug* (II, 232).

Mai puţin frecventă e *metafora verbală*, prezenţa ei fiind de obicei personificatoare. Termenul presupus a sta la baza raportului comparativ iniţial, generator ulterior al relaţiei metaforice, este aproape întotdeauna *insul uman*, acţiunea exprimată de verb e specific umană, dar e atribuită unui „obiect" non-uman. Această metaforă există fie în formă simplă, când verbul singur realizează transferul: Clipa *trăieşte*, veacurile *mor* (II, 20); Te-aud vântule că *ari / Săpând* gropi în cimitire (II, 242); Fărăndoială râul / Îşi *lasă pleoapa-n jos* (I, 78); Astăzi soarele, prin ceaţă, */ S-a născut* din haos mort (I, 76); Te alinţi cu zări ce *mint* (I, 64); Clopotele-*au ostenit* (I, 66), fie ca o metaforă complexă, în care alţi termeni prezenţi în context conferă verbului proprietăţi personificatoare. De pildă, în versurile: La subsuoară, vântul duce-un şal / De frunze galbene-n furtună (II, 204), singur verbul *duce* nu exprimă o acţiune strict (exclusiv) umană;

BDD-A12937 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 3.21.233.41 (2024-04-27 04:49:11 UTC)

la personificarea acţiunii contribuie atât locuţiunea adverbială *la subsuoară*, cât şi substantivul *şal,* „atribute" specific umane. De asemenea, într-un vers ca: Norilor, copacii le urzesc brocarte (I, 45), chiar dacă verbul *urzesc* redă o acţiune umană, abia ultimul termen al versului, substantivul *brocarte*, ajută la decodarea corectă şi completă a metaforei şi la stabilirea calităţii ei personificatoare.

II. **Metafora implicită sau implicată** este alcătuită doar dintr-un termen, cel *figurat,* ecuaţia (respectiv corespondenţa sau raportarea unei realităţi la alta) fiind trunchiată astfel şi urmând a se realiza şi a fi decodată cu preponderenţă de către receptorul imaginii, adică de către destinatarul textului. În această situaţie, contextul poate fi relevant, chiar dacă trebuie să apelăm la unul larg, adeseori la întregul text poetic. Acest tip de metaforă e foarte frecvent, iar exemplele care urmează prezintă doar contextul imediat, fără referiri semantice mai largi, care interesează doar semantismul figurii.

Prima condiţie pentru „decodarea" unei metafore implicite este „acordarea" receptorului la sistemul de raportări şi transferuri semantice al autorului. Luat strict denotativ, un text poetic precum: Şi porunceşte a cădea pământul / De pe lumina ochilor-ne moartă (I, 165) ar putea, eventual, oferi, pentru un comentariu al stilului, epitetul nonconformist semantic: lumina... *moartă* şi un dativ posesiv: *-ne* cu expresivitate sporită în context: *ochilor-ne.* Elementul esenţial al acestui context (aici minimal) este însă metafora *pământul* pentru „orbire", „imposibilitate de cunoaştere", „izolare", rezultată din relaţia posibilă dintre *pământ* şi *opacitate, orbire,* prin intermediul semului comun cu valoare negativă „mat". *Pământul* nu devine, deci, o metaforă imediat perceptibilă (deşi „decodarea" e relativ uşoară), trimiterile fiind mult mai profunde, inclusiv la textul biblic (**10**). Într-un alt context cum este: Şi să se-ndoaie-n

BDD-A12937 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 3.21.233.41 (2024-04-27 04:49:11 UTC)

pipăitul meu / De chinul dulce dat de Dumnezeu, / Care-a trecut prin mine şi te umple (I, 81), *chinul* (dulce) – a se remarca oximoronul care augmentează şi „finalizează" sensul şi valoarea tropului – este metafora efortului creator însoţit de bucuria realizării unei opere perfecte. Trebuie remarcat şi faptul că harul divin este cel care guvernează, dintru început, actul de creaţie. Dumnezeu este prin excelenţă creator şi transmite puteri demiurgice omului. Tot metafore relativ uşor decodabile se află în versurile: Ochii strânşi în coji de fier / Dau o boabă tremurată (I, 93), unde *coji de fier* semnifică „pleoapele", iar *boabă* este „lacrima". Simpla apropiere, deşi evidentă, nu e suficientă. La „definitivarea" figurii contribuie substanţial şi participiul *strânşi* (care pare a anticipa „duritatea" epitetului *de fier* din componenţa metaforei deja citate), precum şi *tremurată*, semnificând o calitate a plânsului.

Iată, în continuare, o serie de metafore implicite, cu „iz" arghezian: Îmi creşte-n suflet iarăşi o *strună de vioară* (I, 122); Ieri a plecat *o barcă*, azi alte *bărci* plecară (I, 84), unde *barcă* = „zi"; O casă-şi lasă *pleoapa* (I, 30); Şi *sângele,* din vii şi din castani / Pe faţa ruginie a undelor s-a prins (I, 17), unde *sângele* = „frunzele roşii (uscate), autumnale ale vegetaţiei, reflectate sau căzute în apă"; Neştiuta *miere*-a buruienii (II, 94); *Snopi de ochi galbeni cu gene de lapte* (I, 210) = „buchete de flori".

Am considerat mai util ca, în locul „fărâmiţării" investigaţiei stilistice în tot felul de „clase" mai mult sau mai puţin semnificative, să sesizăm trei direcţii fundamentale pe care le urmează raportul metaforic, în poezia arghezianã. Ele sunt constante şi oferă cercetătorului şansa unor comentarii detaliate, cu repercusiuni inclusiv în poetica lui Tudor Arghezi.

A. În general, Tudor Arghezi realizează metafora ***insului uman*** (a fiinţei) apelând la atributele sale fundamentale care vor constitui baza transferului metaforic. Termenii figuraţi sunt

BDD-A12937 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 3.21.233.41 (2024-04-27 04:49:11 UTC)

selectaţi din cele mai diverse câmpuri semantice: vegetal, animal, piric, obiecte, cultură. Nu întotdeauna fiinţa umană reprezintă în întregime polul A (de pornire) al metaforei, ca în exemplele: *Eu sunt acel pe care l-am visat* (I, 143); *În mine se deşteaptă o-ntreagă omenire* (I, 138*)*; *Sunt înger, sunt şi diavol şi fiară* şi-alte-asemeni (I, 128); Cu templul în spinare, cărui *slujesc de treaptă* (I, 184); *Tâlhar de ceruri*, îmi făcui solia / Să-ţi jefuiesc cu vulturii Tăria (I, 25); *Un greiere de om* (II, 50); *Copacu*-ntreg trăsare şi se-ndoaie (I, 53), unde *copac*= om; Din veşnicia ta *nu sunt măcar un ceas* (I, 48); de multe ori, ea este reprezentată de constituenţii săi semnificativi: **suflet**: *Sufletul mi-e un leagăn de păpuşi* (II, 172); Tot *sufletu-i un clopot* mişcat în vânt pe toarte (I, 161); *Sufletul meu e câine credincios* (II, 187*); Sufletul meu de piscuri mari de piatră* (III, 14); *Fereastra sufletului*, zăvorâtă bine (I, 33) sau ***inimă***, într-un şir metaforic angrenând termeni diverşi, dar având în comun însemnele ruralului: Inima mi-e drumul cu ploile, / Mi-e drumul cu praful şi oile, / Drumul sterp dintre copaci, / Mi-e via strâmbă pe haraci, / Mi-e satul cu câinii, mi-e bătătura, / Cenuşa din brazde şi arătura (I, 187). Amănuntele anatomice fac parte uneori din structura relaţiei metaforice: *Sâmburii sânului* (II, 62); *...jugul braţelor* tale (II, 60); *Drept pleoape, foi* adânci *de trandafiri* (I, 81); *Povară mi-e mintea*, ca tuciul (I, 84); Cu *ochii, râpi de umbră...* (I, 98); *Plânsele lacrimi sunt mărgăritare moarte* (II, 158); *Pleoapele, frunze*, cad în asfinţit (II, 229).

Din această perspectivă, ar fi binevenit un comentariu detaliat asupra unui psalm arghezian (**11**). Ne vom limita, fără a transcrie în întregime textul, la câteva observaţii. Raportul semantic de la care porneşte acest *Psalm* (I, 36-37) este „ecuaţia" *eu* (fiinţă umană) = *copac*. De aici, o permanentă întrepătrundere a atributelor şi determinantelor verbale, specifice fie eu-lui, fie domeniului vegetal (copac). Prima strofă stabileşte relaţia de bază între termeni: Tare sunt singur, Doamne, şi

BDD-A12937 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 3.21.233.41 (2024-04-27 04:49:11 UTC)

pieziş! /Copac pribeag, uitat în câmpie, / Cu fruct amar şi cu frunziş / Ţepos şi aspru-n îndârjire vie. De la specificarea trăsăturii generale *singur*, care poate fi proprie atât *fiinţei*, cât şi *copacului*, exprimarea „glisează" între cei doi poli ai raportului metaforic. Reţin atenţia ca proprii fiinţei umane (dar...alăturate textual lui copac) „atribute" ca: *pribeag, uitat, aspru, îndârjire, crâmpeie mici de gingăşie, rostul meu*, *mă muncesc, sânger*, vegetalul fiind reprezentat de: *copac, în câmpie, fruct (amar), frunziş (ţepos), pomilor de rod, nectare roze de dulceaţă, aroma primei agurizi, coajă, ramurile-ntinse, a fi-nflorit, a rodi, rădăcini*. Transferurile semantice între cele două realităţi sunt permanente, încă o dovadă a faptului că metafora nu este un raport de circumstanţă, ci unul de adâncime. Aceeaşi relaţie: *ins – copac* se învederează, complexă, tot într-un *Psalm* (I, 163) asemănător celui citat, ca idee generatoare a textului. În căutarea divinităţii, omul a făcut eforturi inimaginabile: Ca să te-ating, târâş pe rădăcină, / De zeci de ori am dat câte-o tulpină, / În câmp, în dâmb, în râpi şi-n pisc, / Viu când mă urc, şi trist când iar mă isc.

Ultima strofă a psalmului reface unitatea semantică a metaforei, readucând pe prim plan atributele fiinţei umane: M-aş umili acum şi m-aş ruga: / Întoarce-mă de sus, din calea mea. / Mută-mi din ceaţă mâna ce-au strivit-o munţii / Şi, adunată, du-mi-o-n dreptul frunţii.

B. Dialogul permanent cu ***divinitatea*** este generatorul unor metafore uşor recognoscibile ca purtând pecetea inventivităţii asociative argheziene. Dumnezeu e văzut, în primul rând, drept *creator*: Tu ştii că destinul e grav / În pensula *marelui zugrav* (I, 83); În care loc, cu pila ta de *faur* / Ţi-ascuţi tu fierăstrăul de cristal? (II, 155); Mâhnita lume te alese *Tată* (II, 193). El este cel din care purced toate, generatorul bucuriilor şi mângâierilor: Doamne, *izvorul* meu şi *cântecele* mele, / *Nădejdea* mea şi *truda* mea! (I, 68). Divinitatea este fie ţelul către care se îndreaptă

BDD-A12937 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 3.21.233.41 (2024-04-27 04:49:11 UTC)

căutările: ...eşti *şoimul* meu cel căutat // Eşti *visul* meu din toate cel frumos (I, 62), fie atotstăpânitorul: Eu, Doamne, le-am primit şi mă supun, / *Stăpâne* drag... (II, 213). Nu de puţine ori, metafora îmbracă forma exprimărilor asemănătoare cuvântului biblic: De zeci de vieţi îl cheamă / Pe cel fără vârstă, fără ţărm, fără vamă (II, 209), Nouă ne-a stat întotdeauna paza / Celui ce face noaptea şi amiaza (II, 250).

C. Una dintre cele mai importante componente ale poeziei argheziene este permanenta invocare a ***efortului creator***. Creaţia implică, de cele mai multe ori, harul divin şi este într-o strânsă legătură cu elemente ale cosmosului: Ştiu că steaua noastră, ageră-n Tărie, / Creşte şi aşteaptă-n scripcă s-o scobor (I, 18); Pe şesul negru, cu lumini de ceară, / Pot frământa din tină şi scuipat / Un nou Adam... (I, 134). Nu este de neglijat „apelul" la componentele culturii: Plângeri de viori şi fluier cad în lac mărgăritar (I, 104); Orişicum, lăuta ştie să grăiască (I, 18); Ea e hrisovul vostru cel dintâi (I, 9). Această direcţie metaforizantă trebuie neapărat completată cu exemple care ilustrează migala şi meşteşugul, întrucât lucrul cu cuvintele presupune delicateţe şi dificultate: Tu-ţi pui gândul pe atlazuri. // Faci cu acul fir de perle (I, 64); Nici acum nu ştiu s-aleg: / Meşteşug a fost sau zbeg? (III, 8).

Aceste succinte consideraţii, alăturate bogăţiei de material pe care o oferă poezia arghezianã, pretind şi certifică o investigare a textului poetic din această perspectivă.

NOTE

1. Tudor Vianu, *Problemele metaforei*, în *Studii de stilistică*, Bucureşti, EDP, 1968, p. 302
2. *Ibidem.*
3. Eugen Dorcescu, *Metafora poetică*, Bucureşti, ECR, 1975.
4. Eugen Dorcescu, *op. cit*, p. 6.

BDD-A12937 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 3.21.233.41 (2024-04-27 04:49:11 UTC)

5. *Limbaj poetic şi versificaţie în secolul al XIX-lea. Metafora*, Timişoara, Tipografia Universităţii, 1979, p. 5.

6. Gh. N. Dragomirescu, *Mică enciclopedie a figurilor de stil,* Bucureşti, EŞE, 1975, p. 156.

7. V. studiile semnate de T. Vianu, Ş. Cioculescu, E. Dorcescu, Al. Bojin (nerelevant ca idee), A. Goci, Emilia Parpală.

8. Citatele sunt din seria de *Scrieri* (volumele I – IV, 1962). În text, se face trimitere la numărul volumului, urmat de pagină.

9. V. şi Eugen Dorcescu, *Structuri metaforice complexe în poezia lui Tudor Arghezi*, în vol. *Metafora poetică* (vezi nota 3), p. 124 – 130.

10. *Evanghelia după Matei*, ***9,*** *27 – 31*.

11. Comentarii parţiale la Eugen Dorcescu, *op. cit*., p. 126 – 127.

BDD-A12937 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 3.21.233.41 (2024-04-27 04:49:11 UTC)